

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR**HACI KARABULUT BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2017/14871
Karar Tarihi : 9/10/2019

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Selahaddin MENTEŞ
Raportör : Cafiye Ece YALIM
Başvurucu : Hacı KARABULUT
Vekili : Av. Hakan TATAŞ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraznamesinin tebliğ edilmemesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 1/2/2017 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir. Bakanlık görüşü başvurucuya tebliğ edilmiştir.

6. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Diyarbakır Narkotik Şube Müdürlüğünce muhbirden alınan bilgilere göre 31... plaka sayılı M. marka mavi renkli çekici ile 8/4/2015-9/4/2015 tarihlerinde Lice ilçesinden temin edilecek esrarın batı illerine sevk edileceği, çekicinin zulalı olabileceği bildirilmiştir. Kolluk görevlilerince 23/4/2015 günü aracın Mersin'e giriş yaptığının görülmesi üzerine araç D-400 kara yolu üzerinde görülerek durdurulmuş ve muhafaza altına alınmıştır. Mersin 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin 16/2/2015 tarihli önleme araması kararına dayanılarak çekici ve 48 ... dorse plakalı tırda dedektör köpek marifetiyle yapılan aramada çekicisinin üzerinde bulunan rüzgârlık kısmında 3 çuval içinde 35 paket hâlinde, toplam daralı ağırlığı 106 kilo 940 gram olan esrar ele geçirilmiştir.

9. Başvurucu hakkında soruşturma başlatılarak kendisinin ifadesine başvurulmuştur. Başvurucunun Mersin 3. Sulh Ceza Hâkimliğince müdafii eşliğinde alınan 24/4/2015 tarihli ifadesi şöyledir:

"...Ben A. Yapı İnşaat şirketinin sahibiyim, aynı zamanda nakliyecilik de yaparım 31... plaka sayılı tır bana aittir, mevsim itibariyle güneydoğuda götürülecek mal olmadığından Mersin'e narenciye yükü almak için gelmiştim, limon alıp Bodrum'a götürecektim, polisler beni durdurdular, aracında arama yapılacağını söylediler, ben de tamam deyip polisler ile birlikte aracında arama yaptık, benim yağmurlu havalarda kullandığım kamyonumun çadırları kamyonun şapkanın altında dururdu. Onları da çıkardık, bu sırada aracında yaklaşık 106 kg gelen uyuşturucu madde ele geçirildi, ben bu uyuşturucu maddenin kim tarafından ve ne şekilde aracıma konulduğunu bilmiyorum, haberim yoktur, aracım yaklaşık 4 gün Diyarbakır'da köyümdeki evimin önünde beklemişti, bu sırada da konulmuş olabilir, ancak benim haberim yoktur, üzerine atılı suçlamayı kabul etmiyorum ..."

10. Mersin Cumhuriyet Başsavcılığı 1/10/2015 tarihli ve 2015/11646 sayılı iddianame ile başvuru hakkında uyuşturucu madde ticareti yapma suçunu işlediği iddiasıyla kamu davası açmıştır.

11. Mersin 6. Ağır Ceza Mahkemesinin (Mahkeme) 31/12/2015 tarihli kararıyla başvuru uyuşturucu madde ticareti yapma suçundan 12 yıl hapis cezasına mahkûmiyetine karar verilmiştir.

12. Başvurucu bu karara karşı temyiz yoluna başvurmuştur. Temyiz sürecinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca Yargıtay 20. Ceza Dairesine (Daire) sunulan 11/4/2016 tarihli tebliğnamede detaylı bir gerekçe belirtilmeksizin mahkeme kararının onanması yolunda görüş bildirilmiştir. Mahkeme kararı, Dairenin 22/6/2016 tarihli kararıyla bozulmuştur. Bozma kararının ilgili kısımları şöyledir:

"...Oluş ve dosya kapsamına göre, 31... plakalı romörk ve plakası tespit edilemeyen çekici ile esrar nakledileceği bilgisi üzerine başlatılan soruşturma kapsamında CMK'nın 116, 117 ve 119 maddelerine uygun şekilde 'adli arama kararı' veya 'yazılı adli arama emri' alınmadan sanığın aracında yapılan arama sonucunda, suça konu uyuşturucu maddenin ele geçirildiği anlaşılmakla, hukuka aykırı arama sonucu ele geçirilen uyuşturucu maddenin 'suçun maddi konusu' ve 'suçun delili' olarak hükme esas alınmayacağı gözetilerek sanığın aracında arama yapılmadan önce CMK'nın 116, 117 ve 119. maddesine uygun şekilde 'adli arama kararı' veya 'yazılı adli arama emri' alıp alınmadığı araştırılarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiğinin düşünülmeden eksik araştırma ile hüküm kurulması,

Kanuna aykırı, sanık ve müdafinin temyiz itirazları ile sanık müdafinin duruşmadaki sözlü savunması bu nedenlerle yerinde olduğundan diğer yönleri incelenmeksizin hükmün BOZULMASINA karar verilmiştir..."

13. Dairenin bozma kararı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 25/7/2016 tarihli yazı ile 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 308. maddesi gereği itiraz yoluna başvurmuştur. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının bu itiraznamesi başvurucaya tebliğ edilmemiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının ilgili kısımları şöyledir:

"...Önleme araması kolluğa suç ihbarı üzerine durdurma yapmayı ve makul şüphe oluştuğunda emare araması yapma yetkisi vermektedir. Salt istihbarat bilgisi adli arama kararı vermek için yeterli değildir. Bu husus Adli ve Önleme Arama Yönetmeliği'nin 6. maddesinde açıkça belirtilmiştir.

Makul şüphe elde etmek için yapılan çalışmalar esnasında suç delili ile karşılaşılması halinde delilin ele geçiriliş yönteminin usul ve yasalara aykırı olduğunu kabul etmek ilgili yönetmeliğin 4, 6, 27. maddelerine aykırıdır. Bu nedenlerle bozma kararına itiraz etmek gerekmştir..."

14. Daire 9/11/2016 tarihli kararı ile itirazı yerinde görerek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının kabulüne, verdiği 22/6/2016 tarihli bozma kararının kaldırılmasına ve Mersin 6. Ağır Ceza Mahkemesinin 31/12/2015 tarihli hükmünün düzeltilerek onanmasına karar vermiştir. Onama kararının ilgili kısımları şöyledir:

"...Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca Dairemizin sanık hakkındaki hükmün bozulmasına ilişkin kararına itiraz edilmiş; dava dosyası 6352 sayılı Kanunun 99. ve 101. maddeleri uyarınca Dairemize gönderilmiştir...

...Dairemizin itiraza konu olan kararının, itiraz yazısında ileri sürülen tüm nedenler tartışılıp değerlendirildiğinde, yapılan araştırmada uyuşturucu madde taşıyan aracın plakasının verildiği, araçta bulunan kişilerin açık kimlik ve adres bilgilerinin verilmediği, ele geçen uyuşturucu maddelerin bir kısmının olay yerinde narkotik köpeğin tepki vermesi üzerine aracın rüzgarlık kısmında ve dorsede tespit edildiği, 5271 sayılı CMK'nın 90. maddesine, 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 4. ve 13. maddelerine, Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği'nin 27. maddesine uygun olarak çekici ve dorsede önleme arama kararına dayalı olarak yapılan aramanın hukuka uygun olduğu, bu nedenle hükmün kanuna uygun ve gerekçesinin yeterli olduğu anlaşılmış ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının kabulüne karar vermek gerekmiştir..."

15. Başvurucu, onama kararını 19/1/2017 tarihinde öğrenmiştir.

16. Başvurucu 1/2/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

17. 5271 sayılı Kanun'un "Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisi" kenar başlıklı 308. maddesi şöyledir:

"(1) Yargıtay ceza dairelerinden birinin kararına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, re'sen veya istem üzerine, ilâmın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Ceza Genel Kuruluna itiraz edebilir. Sanığın lehine itirazda süre aranmaz.

(2) İtiraz üzerine dosya, karara itiraz edilen daireye gönderilir.

(3) Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

18. Mahkemenin 9/10/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Çelişmeli Yargılama ve Silahların Eşitliği İlkelerinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

19. Başvurucu, mahkûmiyet kararının temyiz incelemesi sonucunda Yargıtayca bozma kararı verildiğini, bozma kararına Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca itiraz edildiğini, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kendisine tebliğ edilmeden Yargıtay tarafından hakkında verilen mahkûmiyet kararının onandığını vurgulamış; Anayasa'nın 2., 36. ve 38. maddelerinin ihlal edildiğini belirtmiştir.

20. Bakanlık görüşünde; yargılama sürecinde başvuru ve müdafinin başvuru aleyhine ileri sürülen delillere dair bilgi sahibi olduğu, hem sözlü hem de yazılı olarak bu delillere karşı çıkabildiği, lehine delil ileri sürebildiği belirtilmiştir. Bakanlık görüşüne karşı başvuru, beyanda bulunmamıştır.

2. Değerlendirme

21. Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

22. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddialarının adil yargılanma hakkı kapsamında, çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkeleri yönünden incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

23. Ceza yargılamasında tüketilmesi gereken son başvuru yolu temyizdir. 5271 sayılı Kanun'un 308. maddesine göre Yargıtay ceza dairelerinden birinin kararına karşı Yargıtay Cumhuriyet başsavcısı resen veya istem üzerine, ilamın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Ceza Genel Kuruluna itiraz edebilir (*Menduh Ataç*, B. No: 2013/1751, 13/6/2013, § 16). Anayasa Mahkemesi daha önce adil yargılanmaya ilişkin hak ve ilkelerin medeni hak ve yükümlülükler ile ilgili uyuşmazlıkların ve bir suç isnadının esasının karara bağlanması esnasında geçerli olduğunu belirterek hakkın kapsamını bu konularla sınırlandırmıştır (*Onurhan Solmaz*, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 23).

Dolayısıyla Yargıtayın onama kararından sonra sanık, *hakkında suç isnadı bulunan* bir kimse statüsünden çıktığı için olağanüstü bir kanun yolu olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı sürecinin kural olarak Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında değerlendirilmemesi gerekmektedir.

24. Somut olayda ise olağanüstü bir kanun yolu olan itiraz süreci sanığın suç isnadı altında olduğu bir aşamada gerçekleşmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı, ilgili Yargıtay Ceza Dairesince incelenerek yerinde görülmüş; daha önce verilen bozma kararı kaldırılarak hüküm düzeltilip onanmıştır. Dolayısıyla asıl davaya ilişkin yapılan bireysel başvurunun Anayasa Mahkemesinin konu bakımından yetkisinde olduğunun kabul edilmesi gerekir.

25. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

26. Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca herkes *iddia, savunma ve adil yargılanma* hakkına sahiptir. Anayasa'nın anılan maddesinde adil yargılanma hakkından ayrı olarak *iddia ve savunma* hakkına birlikte yer verilmesi, taraflara iddia ve savunmalarını mahkeme önünde dile getirme fırsatı tanınması gerektiği anlamını da içermektedir (*Mehmet Fidan*, B. No: 2014/14673, 20/9/2017, § 37).

27. Anayasa'nın 36. maddesine "...ile *adil yargılanma*" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının kapsamına *silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama* ilkelerinin de dâhil olduğu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin birçok kararında vurgulanmıştır. Dolayısıyla Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının *silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama* ilkelerini de kapsadığının kabul edilmesi gerekir (*Fazlı Çelep*, B. No: 2015/1025, 21/3/2018, § 22).

28. Silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usule ilişkin haklar bakımından aynı koşullara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması anlamına gelir (*Yaşasın Aslan*, B. No: 2013/1134, 16/5/2013, § 32).

29. Silahların eşitliği ilkesinin tamamlayıcısı olan çelişmeli yargılama ilkesi kural olarak bir hukuk ya da ceza davasında tüm taraflara, gösterilen kanıtlar ve sunulan görüşler hakkında bilgi sahibi olma ve bunlarla ilgili görüş bildirebilme imkânı vermektedir (*Hüseyin Sezen*, B. No: 2013/1793, 18/9/2014, § 38).

30. Ceza davaları ile medeni hak ve yükümlülöklere ilişkin davaların usul kuralları da dâhil olmak üzere yargılamanın tüm aşamalarında silahların eşitliği ilkesi ve çelişmeli yargılama hakkının güvence altına alınarak adil yargılanma hakkının korunması hukuk devleti olmanın bir gereğidir. Asıl kural tarafların eşit şartlarda yargılamaya katılımının

sağlanması, gösterdikleri kanıtlardan ve sundukları görüşlerden bilgi sahibi olması ve bunlarla ilgili görüşlerini bildirebilme imkânının kendilerine verilmesidir (*Taylan Özgür Tor*, B. No: 2013/2454, 12/3/2015, § 43). Bireylerin aleyhlerine başlatılan dava ve diğer yargısal süreçlerden haberdar edilmeleri, bunlara ilişkin dilekçe ve talep yazılarının kendilerine tebliğ edilmesi karşı savunma yapabilme, iddia ve görüşlerini dile getirebilme imkânının korunması bakımından büyük önem taşımaktadır.

31. Anayasa Mahkemesi, benzer iddiaların ileri sürüldüğü bir başvuruda bu konudaki ilkeleri belirlemiştir. Anılan başvuruda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen tebliğnamenin tebliğ edilmediği şikâyeti incelenmiştir. Anayasa Mahkemesince başvurunun Yargıtay önündeki başarı şansını zedeleyen her türlü mütalaadan haberdar edilme hakkına sahip olduğu ve tebliğnamenin niteliğine rağmen başvurucuya tebliğnameye karşı yazılı görüş bildirme olanağının tanınmamasının başvurunun silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerini ihlal ettiği sonucuna varılmıştır (*Gürhan Nerse*, B. No: 2013/5957, 30/12/2014, §§ 33-40).

32. Öte yandan adil yargılanma hakkının güvencelerinden olan çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkeleri mutlak değildir. Bazı durumlarda birtakım zorunluluklar veya daha üstün değerdeki bir kamusal yarar gözetilerek bu ilkelerin gereklerinin belli ölçüde yumuşatılması ve bunlara aykırı tedbirler alınması mümkündür. Dolayısıyla çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkelerine aykırı işlemlerin yapılması tek başına adil yargılanma hakkının ihlal edilmesi sonucunu doğurmaz. Sözü edilen ilkelere aykırı işlemlerin adil yargılanma hakkını ihlal ettiğinden söz edilebilmesi için bu aykırılığın bir bütün olarak bakıldığında yargılamanın hakkaniyetini zedelemiş olması gerekir.

33. Çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkelerine aykırılığın yargılamanın hakkaniyetini zedeleyip zedelediği değerlendirilirken yargılamanın bütününe bakılması gerekmektedir. Bu çerçevede çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkelerine aykırılığın sonuçlarının yargılamanın ilerleyen safhalarında giderildiği veya en azından giderilme imkânının bulunduğu hâllerde söz konusu aykırılığın bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetinin zedelendiği sonucuna ulaşılamayacak ve bu durumda adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden söz edilemeyecektir.

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

34. 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre ceza yargılamasında tüketilmesi gereken son başvuru yolu temyiz aşaması olup temyiz incelemesinden geçen kararlara karşı itiraz yolu, anılan Kanun'un 308. maddesi uyarınca Yargıtay Cumhuriyet başsavcısına tanınmıştır.

35. Bu kanun yoluna ilişkin düzenlemeleri içeren 5271 sayılı Kanun'un "*Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisi*" kenar başlıklı 308. maddesine göre Yargıtay ceza dairelerinden birinin kararına karşı Yargıtay Cumhuriyet başsavcısı resen veya istem üzerine ilamın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde itiraz edebilir. Sanığın lehine itirazda süre aranmaz. İtiraz üzerine dosya, kararına itiraz edilen daireye gönderilir. Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir.

36. Somut olayda Mahkeme tarafından başvuru hakkında uyuşturucu madde ticareti suçundan verilen hapis cezasına dair mahkûmiyet kararı Dairenin 22/6/2016 tarihli kararı ile bozulmuş, başvuru lehine bir durum oluşmuştur. Ancak Yargıtay Cumhuriyet

Başsavcılığı bu karara karşı 5271 sayılı Kanun'un 308. maddesi uyarınca itiraz yoluna başvurmuştur. İtirazı inceleyen Daire itirazı kabul etmiş ve bozma kararını kaldırarak ilk derece mahkemesinin mahkûmiyet hükmünü onamıştır. Başvurucu, itiraznamenin kendisine tebliğ edilmeden karar verilmiş olmasından yakınmaktadır.

37. İtirazname, Dairenin kararını yeniden gözden geçirmesi sürecini başlatan ve sonuçları itibarıyla esaslı nitelikte bir usul işlemidir. Bu işlem üzerine Dairenin itiraznameye konu talep yönünde kararını değiştirme veya istemi yerinde görmediği takdirde dosyayı Ceza Genel Kuruluna gönderme mecburiyeti ve sonuçta başvuru aleyhine bir karar verilmesi ihtimali doğmaktadır. Dolayısıyla başvurunun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamesinden haberdar edilmesi, itirazname içeriğindeki iddialara karşı savunmalarda bulunabilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Aksi takdirde başvurunun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddialarına karşı görüş bildirme imkânı elinden alınarak anılan merci karşısında zayıf ve dezavantajlı bir konuma düşebileceği açıktır.

38. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamesi başvurucaya tebliğ edilmemiş, başvuru bu itiraznameden bozma kararının kendisine tebliğiyle birlikte haberdar olmuştur. Başvurunun çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkelerine aykırı bir uygulamaya maruz kaldığı açıktır. Ancak bu aykırılığın adil yargılanma hakkı bakımından bir ihlale yol açtığına söylenebilmesi için bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedeleyip zedelediği değerlendirilmelidir. Bu sebeple itiraznamede dile getirilen görüşlerin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yargılama sürecinde daha önce dile getirilip getirilmediği, bir başka deyişle başvurunun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamede belirttiği görüşlerine daha önce vâkıf olup olmadığı, karşı beyanda bulunma imkânı elde edip etmediği önemlidir.

39. Öte yandan başvurunun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamesindeki görüşlerinden yargılama sürecinin önceki safhalarında da haberdar olmadığı anlaşılmaktadır. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı daha önce başvurunun temyiz talebine karşılık olarak Daireye tebliğname sunmuş ise de bu tebliğnamede detaylı gerekçeye yer verilmeksizin ilk derece mahkemesi kararının onanması yolunda görüş bildirilmiştir. Başvurunun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamede yer alan görüşüne karşı yargılamanın önceki safhalarında beyanda bulunma imkânı elde edemediği görülmektedir. Sonuç olarak Daire tarafından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamesi başvurucaya tebliğ edilmeksizin başvuru aleyhine karar verilmesinin bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediği anlaşılmaktadır.

40. Açıklanan gerekçelerle başvurunun adil yargılanma hakkı kapsamında silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

B. Diğer İhlal İddiaları

41. Başvurucu; adli arama kararı alınmadan önleme arama kararı ile aracının arandığını, elde edilen hukuka aykırı delile dayanılarak hakkında mahkûmiyet kararı verildiğini, bu delilin kullanımına karşı ileri sürdüğü itirazlarının gerekçeli kararda karşılanmadığını ileri sürmüştür. Silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğine karar verildiğinden başvurunun hukuka aykırı delile dayalı yargılamanın sonucunun adil olmadığı yönündeki diğer şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

42. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ve (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

43. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında, ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağına belirlenmesi hususunda genel ilkeler belirlenmiştir.

44. *Mehmet Doğan* kararında özetle uygun giderim yolunun belirlenebilmesi açısından öncelikle ihlalin kaynağının belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Buna göre ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı durumlarda 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca kural olarak ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmedilir (*Mehmet Doğan*, §§ 57, 58).

45. Anayasa Mahkemesinin tespit edilen ihlalin giderilmesi amacıyla yeniden yargılama yapılmasına hükmettiği hâllerde ilgili usul kanunlarında düzenlenen yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak yargılamanın yenilenmesi sebebinin varlığının kabulü ve önceki kararın kaldırılması hususunda derece mahkemesinin herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Zira ihlal kararı verilen hâllerde yargılamanın yenilenmesinin gerekliliği hususundaki takdir derece mahkemelerine değil ihlalin varlığını tespit eden Anayasa Mahkemesine bırakılmıştır. Derece mahkemesi Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirttiği doğrultuda ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yapmakla yükümlüdür (*Mehmet Doğan*, § 59).

46. Başvurucu, yeniden yargılama yapılmasına hükmedilerek ihlalin giderilmesi ve uğradığı zararın tazminine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

47. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının başvurucaya tebliğ edilmeden başvuruca aleyhine karar verilmesi nedeniyle çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkelerinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla ihlalin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamesinin tebliği sağlanmadan itirazı karara bağlayan Daire kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

48. Bu durumda çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkelerinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise usul hukukunda yer alan benzer kurumlardan farklı ve bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş, öncelikle hak ihlaline yol açan mahkeme kararının ortadan kaldırılmasından ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin itiraznamenin başvurusuya tebliğ edilip belli bir süre tanındıktan sonra yeniden yargılama yapılması amacıyla Daireye gönderilmek üzere ilgili mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

49. Öte yandan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamesinin sanığa tebliğ edilmemesinin genel bir uygulama sorunu olduğu anlaşılmaktadır. Uygulamada 5271 sayılı Kanun'da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamesinin taraflara tebliğ edilmesi gerektiğine ilişkin bir hükmün bulunmamasından hareketle bazı Yargıtay dairelerinin itiraznameyi taraflara tebliğ etmeksizin itirazı karara bağladığı görülmektedir. Anılan uygulama, somut olayda olduğu gibi birtakım hak ihlallerine yol açmakta olup uygulamanın hak ihlalinin giderecek şekilde gözden geçirilmesi ihtiyacının bulunduğu açıktır. Bireysel başvuruda verilen ihlal kararlarının bireysel mağduriyetleri gidermenin yanında benzer olaylarda hak ihlallerinin yaşanmasının önlenmesi amacı da taşıdığı aşikârdır. Bu bağlamda yapısal sorun tespit edilen hâllerde bu sorunun giderilmesine yönelik tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bu nedenle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraznamesinin taraflara tebliğ edilmemesi yolunda gelişen ve yapısal bir soruna dönmüş bu uygulamanın gözden geçirilmesini temin etmek üzere kararın bir örneğinin Yargıtay Başkanlığına gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

50. Çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkesinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğu sonucuna varıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

51. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 257,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.732,50 TL yargılama giderinin başvurusuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adil yargılanma hakkı kapsamında çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde hüküm altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında hakkaniyete uygun yargılanma hakkının güvencelerinden olan çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkelerinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin adil yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılması amacıyla Yargıtay 20. Ceza Dairesine gönderilmek üzere Mersin 6. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2015/129, K.2015/114) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 257,50 TL harç ve 2.475,00 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.732,50 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Yargıtay Başkanlığına GÖNDERİLMESİNE,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 9/10/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Selahaddin MENTEŞ